

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ

„НЕОФИТ РИЛСКИ“

СТАНОВИЩЕ

От ПРОФ. Д-Р ГАНЧО ТОДОРОВ ГАНЧЕВ

Югозападен университет „Неофит Рилски“

На дисертация за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на тема

ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ФИСКАЛНАТА И ПАРИЧНАТА ПОЛИТИКА

ВЪРХУ ИКОНОМИЧЕСКИЯ ЦИКЪЛ НА БЪЛГАРИЯ

Автор: Александър Делян Александров

Научен ръководител: Доц. д-р Десислава Георгиева Стоилова

1. Представяне на автора и кратка характеристика на рецензията

Александър Делян Александров завършва бакалавърското си обучение през периода 2010-2014 г. по специалност “Финанси”, професионална квалификация “Икономист” в ЮЗУ „Неофит Рилски“. По-късно, през периода 2014-2015 г. се дипломира като магистър също по специалност „Финанси“, отново в ЮЗУ „Неофит Рилски“. От 2016 г. е докторант към катедра „Финанси и отчетност“ към Стопанския факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ специалност 05.02.05 финанси, парично обръщение, кредит и застраховка.

Дисертационният труд на Александър Делян Александров е структуриран в увод, три глави, заключение, библиография, в общ обем от 180 страници. В основния текст са

включени 37 таблици и 15 фигури, в които са представени резултати от изследвания. Използваната литература обхваща 308 източника, от които 39 на български език, 256 на английски, 10 на френски и един на немски език, както и 2 интернет източника.

Темата, избрана от докторантката, е изключително интересна, както в контекста на общоевропейските интеграционни процеси, така и от гледна точка на специфичните проблеми на макроикономическата политика в условията на българската икономика.

Според формулировката на автора, целта на дисертационния труд е да идентифицира основните детерминанти на бизнес цикъла на България, както и фискалните и монетарните възможности провеждане на макроикономическа политика в условията на българския паричен съвет. Така формулирането цел е постоянно във фокуса на изследването.

Освен това, авторът си поставя следните задачи: анализ на същността на икономическия цикъл и неговите разновидности; преглед и систематизация на теоретичните виждания за бизнес цикъла; дефиниране на същността и особеностите на потенциалното производство; характеризирание и сравняване на методите за оценка на потенциалното производство; емпирична оценка на потенциалното производство на България; датиране и прогнозиране на бизнес цикъла на България; емпиричен анализ на възможностите за въздействие на паричната и фискалната политика върху икономическия цикъл на България; емпирична оценка на степента на синхронизация между икономическия цикъл на България и агрегирания цикъл на Евроната; идентифициране на детерминантите на икономическия цикъл на България; формулиране на препоръчителни макроикономически политики за минимизиране на цикличните колебания на българската икономика.

Тезата на автора е, че в условията на българския паричен съвет възможностите за управление на икономическия цикъл са ограничени, но съществуват.

2. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Глава първа на дисертационния труд е посветена на теоретичните аспекти на цикличното развитие на икономическите системи. Авторът стига до извода, че към настоящия момент неокейнсианските модели са най-добрата алтернатива, позволяваща едновременно прогнозиране и анализиране на макроикономическите показатели и

оценяване на вариантите на икономическа политика, като се отчита тяхната комбинация от емпирична приложимост и теоретична издържаност.

Глава втора има за задача провеждането на емпирична оценка на потенциалното производство, цикличната позиция и фазата на бизнес цикъла в България. Според автора, комбинирането на два различни метода – статистически и структурен, при оценката на потенциалния БВП, спомага за преодоляването на индивидуалните недостатъци и на двата метода, но независимо от избрания метод, е необходимо последния да се използва критично, а не механично. Този извод по принцип е верен, но не е обвързан с теоретичните съображения от първа глава.

Трета глава има за цел анализ на фискалните и монетарните въздействия върху бизнес цикъла в България.

Използвайки логистична регресия, авторът заключава, че най-разумният начин за намаляване на вероятността от рецесия е повишаването на бюджетните приходи като процент от БВП. Според него останалите начини - намаляване на процента на задължителните минимални резерви, на равнището на държавния дълг като процент от БВП и на бюджетното салдо, могат да имат неблагоприятни ефекти върху икономиката.

Освен това, авторът стига до извода, че в условията на българския паричен съвет опитите за провеждане на дискреционна макроикономическа политика за смекчаване на цикличните колебания са обречени на неуспех. Причината е, че измененията на фискалните и монетарните параметри пораждат повече колебания на стопанската активност, отколкото изглаждат. Този извод е в съзвучие с теорията, доколкото става въпрос за монетарната политика, но противоречи на стандартната теория що се отнася до фискалните инструменти.

Верен е изводът на автора, че в интервала 2010-2017 г. има значително нарастване на синхронизацията на бизнес цикъла на България с този на еврозоната.

Това обаче е в дисонанс с извода, че не е препоръчително българските макроикономически стратегии да предприемат политики за управление и коригиране на коефициентите и да влияят на цикличните процеси, защото промени в политиката на Еврозоната веднага биха се отразили и ще неутрализират предприетите действия-последното е вярно, ако бизнес циклите не са синхронизирани.

Правилен е изводът, че от гледна точка на синхронизацията на бизнес циклите България е готова за приемане на единната европейска валута. Правилно се подчертава, че високата степен на сходство между икономическите цикли на България и ЕЗ минимизира вероятността от асиметрични шокове и гарантира, че паричната политика на ЕЦБ ще има антициклично, а не проциклично въздействие върху българската икономика.

3. Критични бележки, препоръки и въпроси

Основният извод на автора за ограничеността на възможностите за антициклично стабилизиране на икономиката в условията на валутен борд е правилно. Странно звучи обаче препоръката за повишаване на дела на бюджетните приходи като процент от БВП като инструмент за намаляване вероятността от рецесия. Този извод противоречи на неокейнсианската теория, която се препоръчва от автора. При това положение има две възможности- смяна на теорията, например използване на новата австрийска школа като база за интерпретация на получените емпирични резултати или нова спецификация на иконометричния модел. По наше мнение вторият вариант е за предпочитане, тъй като при оценката на логистичната регресия са включени променливи, които по определение са корелирани- например бюджетното салдо и бюджетните приходи.

4. Заключение

В заключение ще отбележим, че в своята цялост, представеният от докторанта Александър Делян Александров дисертационен труд отговаря на всички критерии и изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, независимо от отделни слабости, поради което убедително препоръчваме на уважаемото научно жури да присъди на кандидатката образователната и научна степен „доктор” в професионално направление 3.8 Икономика.

Подпис:

проф. д-р Ганчо Тодоров Ганчев

София, 20 май 2019 г.